

Katowice, dnia 11 września 2024 r.

INFORMACJA Nr 15/2024/EW

o pożarze endogenicznym zaistniałym w dniu 5 kwietnia 2024 r. o godzinie 23³⁰ w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A. KWK „Budryk” w Ornontowicach.

Pożar zaistniał w rejonie ściany Cz-3a w pokładzie 405/1.

Pokład 405/1 o grubości od 2,7 m do 3,4 m i nachyleniu do 18° zaliczony został do IV kategorii zagrożenia metanowego, klasy B zagrożenia wybuchem pyłu węglowego oraz I stopnia zagrożenia wodnego. Pokład ten zaklasyfikowany został do II grupy samozapalności (mała skłonność węgla do samozapalenia), wskaźnik samozapalności Sza wynosił 46 °C/min, energia aktywacji utleniania węgla A = 63,8 kJ/mol, a czas inkubacji pożaru 53 dni.

W dniu 18 września 2023 r., pomiędzy chodnikami Cz-3 badawczym i Cz-2 w pokładzie 405/1, uruchomiono ścianę Cz-3a o planowanym wybiegu 465 m, długości do 203 m, wysokości do 3,80 m, nachyleniu do 18°, eksploatowaną systemem podłużnym z zawalem stropu. Ściana wyposażona została w 112 sekcji obudowy zmechanizowanej typu BW 24/44 POz, BW 24/44 POz/P, BW 24/44 POz/S, przenośnik ścianowy typu JOY-AFC, kombajn ścianowy typu JOY 7LS22 oraz przenośnik podścianowy typu PP JZR-950 wraz z kruszarką typu KD BW 800-1200. Ściana Cz-3a przewietrzana była sposobem na „Y”.

W dniu 22 lutego 2024 r. rozpoczęto prace związane z przygotowaniem ściany Cz-3a w pokładzie 405/1 do likwidacji. W związku ze wzrostem stanu zagrożenia pożarowego, w dniu 1 marca 2024 r. opracowano plan prac profilaktycznych. W ramach tych prac podjęto między innymi decyzję o zmianie sposobu jej przewietrzania z „Y” na „U” przez wyłączenie z sieci wentylacyjnej odcinka chodnika Cz 3 badawczego w pokładzie 405/1 na zachód od ściany Cz-3a (za ścianą). W tym celu rozpoczęto budowę dwóch tam izolacyjnych o konstrukcji przeciwwybuchowej, pierwszej z przepustem tamowym w chodniku Cz-3 badawczym na zachód od miejsca rozpoczęcia ściany, a drugiej na zachód od miejsca zakończenia ściany.

W rejonie ściany Cz-3a od dnia 4 marca 2024 r. zaprzestano odmetanowania górotworu.

W dniu 29 marca 2024 r. prace związane z jej likwidacją rozpoczął oddział GZL-1.

Przygotowana do likwidacji ściana Cz-3a w pokładzie 405/1 dalej przewietrzana była sposobem na „Y” powietrzem w ilości około 400 m³/min., doprowadzanym do poziomu 1290 szybem VI, wyrobiskami przyszybowymi na poziomie 1290, przekopem Cz i pochylnią Cz do pokładu 405/2, pochylnią Cz badawczą i chodnikiem Cz-2 badawczym w pokładzie 405/1, doświeżanym powietrzem płynącym przekopem

badawczym do pokładu 405/1, pochylnią Cz badawczą i chodnikiem Cz-3 badawczym w pokładzie 405/1. Po przewietrzeniu ściany powietrze odprowadzane było utrzymywany wzdłuż zrobów chodnikiem Cz-3 badawczym w ilości około 800 m³/min. Dodatkowo do chodnika Cz-3 badawczego w rejon rozpoczęcia ściany Cz-3a doprowadzano lutniociągami około 200 m³/min. powietrza z pochylni Cz-1 badawczej w pokładzie 405/1 i odprowadzane było pochylnią Cz-1 badawczą, chodnikiem Cz-8a badawczym i drogami wentylacyjnymi do szybu II. Rejon przygotowanej do likwidacji ściany Cz-3a był zabezpieczony urządzeniami gazometrii automatycznej do kontroli składu i parametrów powietrza, w tym między innymi czujnikiem tlenku węgla typu CSCO-2 o numerze kopalnianym 283, zabudowanym w chodniku Cz-3 badawczym, w odległości 10-15 m na wschód od pochylni Cz-1 badawczej, o zakresie pomiarowym od 0 do 200 ppm.

W dniu 5 kwietnia 2024 r. na zmianie rozpoczynającej się o godzinie 18⁰⁰ sztygar oddziału GZL 1 skierował w rejon ściany Cz-3a 19 pracowników do prac związanych z jej likwidacją. Jednocześnie na tej zmianie do chodnika Cz-3 badawczego zastępca kierownika działu wentylacji skierował dyżurujący zastęp ratowniczy, do prac związanych z ukończeniem budowy tamy izolacyjnej zlokalizowanej na zachód od miejsca rozpoczęcia ściany.

Około godziny 22⁵⁸ dyspozytor gazometrii zaobserwował wzrost stężeń tlenku węgla, zarejestrowany przez czujnik o numerze kopalnianym 283, które przekroczyły wartość 0,0025 % (25 ppm), co odpowiadało ilości tlenku węgla powyżej 25 dm³/min.

Dyspozytor gazometrii poinformował o tym fakcie dyspozytora ruchu zakładu górniczego, który po identyfikacji zagrożenia o godzinie 23³⁰ rozpoczął prowadzenie akcji ratowniczej. Wyzначył strefę zagrożenia, z której wycofanych zostało bez użycia ucieczkowego sprzętu ochrony układu oddechowego 103 pracowników. Strefę zagrożenia zabezpieczono 12 posterunkami obstawy oraz wyznaczono bazę ratowniczą w komorze 2 na poziomie 1290.

Zgodnie z opracowanym planem likwidacji zagrożenia wykonano 3 tamy izolacyjne o konstrukcji przeciwwybuchowej, to jest:

- TP-1 w pochylni Cz badawczej w pokładzie 405/1 w odległości około 6,0 m na południe od chodnika Cz wentylacyjnego w pokładzie 405/1,
- TP-2 w przekopie badawczym do pokładu 405/1 w odległości około 10,0 m na zachód od przekopu C-1 poziom 1290,
- TP-3 w chodniku Cz-7 badawczym w pokładzie 405/1 w odległości około 16,0 m na zachód od głównego przekopu odstawczego, oraz korek wodny przeciwwybuchowy TW-4 na skrzyżowaniu przekopu wentylacyjnego badawczego z chodnikiem Cw-3 badawczym.

Do czasu wykonania wyżej wymienionych tam w prądzie powietrza wypływającym z rejonu pożaru utrzymywały się stężenia tlenku węgla wynoszące do 0,4090 % (4090 ppm).

W dniu 11 kwietnia 2024 r. o godzinie 11¹² po odizolowaniu rejonu objętego skutkami pożaru tamami o konstrukcji przeciwwybuchowej TP-1, TP-2, TP-3 oraz korkiem wodnym przeciwwybuchowym TW-4 osiągnięto skład atmosfery kopalnianej zgodny z obowiązującymi przepisami. Kierownik akcji ratowniczej zakończył jej prowadzenie.

Trwającą 7 dni akcję ratowniczą prowadzono z udziałem zastępów własnych kopalni, kopalń sąsiednich oraz Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego S.A. w Bytomiu.

Ponieważ rejon ściany Cz-3a w pokładzie 405/1 został wyłączony z sieci wentylacyjnej kopalni nie było możliwości przeprowadzenia oględzin miejsca pożaru.

Nadzór nad akcją ratowniczą sprawowali pracownicy Okręgowego Urzędu Górniczego w Rybniku.

W związku z zaistniałym pożarem żaden z zatrudnionych pracowników nie zgłosił wypadku.

Przyczyną pożaru endogenicznego było samozapalenie się węgla pozostawionego w zrobach ściany Cz-3a w pokładzie 405/1.

Do zaistnienia pożaru endogenicznego w ścianie Cz-3a w pokładzie 405/1 przyczyniła się:

- naturalna skłonność do samozapalenia węgla pokładu 405/1,
- występowanie zaburzeń geologicznych na wybiegu ściany, powodujących pozostawienie węgla w zrobach ściany.

W związku z zaistniałym pożarem Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Rybniku w dniu 11 kwietnia 2024 r. wydał decyzję, w której nakazał:

1. Dalsze prace związane z profilaktyką pożarową w rejonie zakończonej akcji ratowniczej, prowadzonej w związku z pożarem endogenicznym, zaistniałym w dniu 5 kwietnia 2024 r. o godzinie 23³⁰ w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A. KWK „Budryk” w Ornontowicach, w rejonie ściany Cz-3a w pokładzie 405/1, prowadzić w oparciu o „Dokumentację prac profilaktycznych”, zaopiniowaną przez kopalniane zespoły do rozpoznawania i zwalczania zagrożeń występujących w ruchu zakładu i zatwierdzoną przez kierownika ruchu zakładu górniczego, uwzględniającą między innymi:
 - a. zabudowę urządzeń gazometrii automatycznej do kontroli składu i parametrów powietrza w czynnych wyrobiskach, w których w wyniku prowadzonej akcji ratowniczej wykonano tamy o konstrukcji przeciwwybuchowej,
 - b. ustalenie zakresu i częstotliwości kontroli rejonu zakończonej akcji ratowniczej, w tym wykonanych tam o konstrukcji przeciwwybuchowej,
 - c. analizę możliwości dopływu gazów z otamowanej przestrzeni do czynnych wyrobisk w ruchu zakładu górniczego.

2. Utworzyć pole pożarowe w przestrzeni objętej wpływami pożaru zaistniałego w dniu 5 kwietnia 2024 r. o godzinie 23³⁰ w rejonie ściany Cz-3a w pokładzie 405/1, w granicach zaopiniowanych przez kopalniane zespoły do rozpoznawania i zwalczania zagrożeń z udziałem specjalistów.

Informację opracowano na podstawie danych z OUG w Rybniku.